

37
SÂFFÂT SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 182 âyettir. Sûre, adını ilk âyette geçen “es-Sâffât” kelimesinden almıştır. Sâffât, sıra sıra dizilenler, saf saf duranlar demektir. Sûrede başlıca, meleklerden, cinlerden, kıyamet ve ahiret olaylarından söz edilmekte; Nûh, İbrahim, İsmail, İshak, Mûsâ, Hârun, İlyas, Lût ve Yûnus peygamberin kıssalarına yer verilmektedir.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1, **2**, **3**, **4**. Saf bağlayıp duranlara, haykırarak sevk edenlere ve zikri (Allah’ın kelâmını) okuyanlara andolsun ki, sizin ilâhınız gerçekten bir tek ilâhtır.[1]

5. O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. Doğuların da (Batıların da) Rabbidir.[2]

6. Biz, en yakın göğü zinetlerle, yıldızlarla donattık.

7. Onu itaatten çıkan her şeytandan koruduk.

8, **9**. Onlar, yüce topluluğu (ileri gelen melekler topluluğunu) dinleyemezler. Kovulmaları için her taraftan taşa tutulurlar. Onlar için sürekli bir azap da vardır.

10. Ancak onlardan söz kapan olur. Onu da delip geçen bir alev izler (ve yok eder).

11. (Ey Muhammed!) Şimdi sen onlara sor: “Kendilerini yaratmak mı daha zor, yoksa yarattığımız diğer şeyleri yaratmak

---

1 . *Âyetlerde belirtilen işleri yapanların melekler, yahut mü’minler ve özellikle âlimler olduğu tefsir bilginlerince ifade edilmiştir.*

2 . *Mevsimlere göre güneş ufuk çizgisinde her gün farklı noktalarda doğup batmaktadır. Bu itibarla bir yıllık süre içinde birçok “Doğu”, birçok “Batı” oluşmaktadır. (Konu ile ilgili olarak ayrıca bakınız: Rahmân sûresi, âyet, 17 ve dipnotu.)*

mı?[3] Şüphesiz biz onları yapışkan bir çamurdan yarattık.

12. Hayır, sen (onların hâline) şaştın, onlar ise alay ediyorlar.

13. Kendilerine öğüt verildiği zaman öğüt almıyorlar.

14. Bir mucize gördükleri zaman onu alaya alıyorlar.

15. (Dediler ki:) "Bu bir büyüden başka bir şey değildir."

16. "Gerçekten biz, ölüp bir toprak ve kemik yığını hâline geldikten sonra mı, biz mi tekrar diriltileceğiz?"

17. "Önceden gelip geçmiş atalarımız da mı?"

18. De ki: "Evet, hem de siz aşağılanmış kimseler olarak (diriltileceksiniz)."

19. O ancak şiddetli bir sesten ibarettir.[4] Bir de bakarsın ki onlar (diriltilmiş hazır) beklemektedirler.

20. Şöyle diyecekler: "Vay başımıza gelene! Bu beklenen hesap, mükâfat ve ceza günüdür."

21. (Onlara), "İşte bu, yalanlamakta olduğunuz hüküm ve ayırım günüdür" (denilir).

22, **23**, **24**. (Allah, meleklere şöyle emreder): "Zulmedenleri, eşlerini ve Allah'ı bırakıp da tapmakta olduklarını toplayın, onları cehennemin yoluna koyun ve onları tutuklayın. Çünkü onlar sorguya çekileceklerdir.

25. (Onlara), "Ne diye yardımlaşmıyorsunuz?" (denilir).

26. Hayır, onlar bugün teslim olmuş kimselerdir.

27. Birbirlerine yönelip sorarlar (çekişirler).

28. Şöyle derler: "Siz bize sağdan gelirdiniz. Bize haktan yana görünürdünüz."

29. (Diğerleri de onlara şöyle) derler: "Hayır, siz zaten mü'min

---

3. *Âyet, öldükten sonra yeniden diriltilmeyi inkâr edenlere cevap niteliğindedir. Zor olanı yapabilenin kolay olanı da yapabileceği vurgulanarak, öldükten sonra dirilmenin gerçekleşebileceği ortaya konulmaktadır.*

4. *Buradaki "şiddetli ses" ile ikinci sûr üfürülüşü kastedilmektedir.*

kimseler değildiniz."

30. "Bizim, sizin üzerinizde hiçbir hâkimiyetimiz yoktu. Hatta siz azgın bir kavimdiniz."

31. "Artık Rabbimizin sözü (azap) bizim hakkımızda gerçekleşti. Biz onu mutlaka tadacağız."

32. "Evet, biz sizi saptırdık. Çünkü biz de sapkın kimselerdik."

33. Artık onlar o gün azapta ortaktırlar.

34. İşte biz suçlulara böyle yaparız.

35. Çünkü onlar, kendilerine, "Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur" denildiği zaman, inanmayıp büyüklük taslıyorlardı.

36. "Biz, deli bir şair için ilâhlarımızı mı terk edeceğiz?" diyorlardı.

37. Hayır, öyle değil. O, hakkı getirmiş, (önceki) peygamberleri de tasdik etmiştir.

38. Şüphesiz siz mutlaka elem dolu azabı tadacaksınız.

39. Siz ancak işlediklerinizin karşılığı ile cezalandırılırsınız.

40. Ancak Allah'ın halis kulları başka.

41, **42**. İşte onlar için belli bir rızık, meyveler vardır. Onlar ikram gören kimselerdir.

43. Onlar Naîm cennetlerindedirler.

44. Koltuklar üzerinde karşılıklı olarak otururlar.

45, **46**. Onların etrafında cennet pınarından doldurulmuş, berrak ve içenlere lezzet veren kadehler dolaştırılır.

47. Onda baş döndürme özelliği yoktur. Onlar, onu içmekle sarhoş da olmazlar.

48. Yanlarında bakışlarını yalnızca kendilerine çevirmiş iri gözlü eşler vardır.

49. Sanki onlar (beyazlıklarıyla), saklanmış (gün yüzü görmemiş) yumurtalardır.

50. Derken birbirlerine yönelip sorarlar.

51. İçlerinden biri der ki: "Benim bir arkadaşım vardı."

52. "Sen de tekrar dirilmeyi tasdik edenlerden misin?" derdi.

53. "Gerçekten biz, ölüp bir toprak ve kemik yığını hâline geldikten sonra mı, biz mi hesaba çekileceğiz?"

54. Konuşan o kimse, yanındakilere, "Bakar mısınız, hâli ne oldu?" der.

55. Kendisi de bakar ve onu cehennemin ortasında görür.

56. Ona şöyle der: "Allah'a andolsun, neredeyse beni de helâk edecektin."

57. "Rabbimin nimeti olmasaydı, mutlaka ben de cehenneme konulanlardan olmuştum."

58, **59**. "Nasıl, ilk ölümümüzden başka ölmeyecek miymişiz?[5] Bize azap edilmeyecek miymiş?"

60. Şüphesiz bu (cennetteki nimetlere ulaşmak) büyük bir başarıdır.

61. Çalışanlar böylesi için çalışsınlar!

62. Ziyafet olarak bu mu daha hayırlı, yoksa zakkum ağacı mı?

63. Şüphesiz biz onu zalimler için bir imtihan aracı kıldık.[6]

64. O, cehennemin dibinde biten bir ağaçtır.

65. Onun meyveleri sanki şeytanların kafalarıdır.[7]

---

5. *Buradaki "ilk ölüm" ifadesi, ikinci bir ölümün gerçekleşeceğini ifade etmez. Müşrikler, ölüp yok olacaklarını, bir daha diriltilmeyeceklerini iddia ediyorlardı. Onlara en büyük elem ve ızdırap kaynağı ölüm idi. Kısaca onların gözünde ölüm, elem, ızdırap ve azabın sembolü idi. O yüzden, "öldükten sonra yok olup gideceğiz. Bir daha dirilmek ve Muhammed'in iddia ettiği gibi azap görmek yok" anlamına gelmek üzere, "İlk ölümümüzden başka ölüm yok diyorlardı."*

6. *Müşrikler, cehennemde "zakkum" denen bir ağacın olduğunu işitince, "Ateş ağacı yakar. Böyle bir ağaç olamaz", diyerek bunu inkâr ettiler. Allah'ın, dilerse ateşte yanmayan bir ağaç yaratabileceğini düşünemediler. Böylece zakkum ağacı, iman edip etmemeleri noktasında müşrikler için bir imtihan vesilesi olmuştu.*

7. *Şeytanların nasıl birer varlık oldukları insanlarca bilinmemekte ise de, onların çirkin ve zararlı varlıklar olduğu zihinlerde yer etmiş bir gerçektir. İşte zakkum meyvesinin*

66. Cehennemlikler ondan yiyecekler ve onunla karınlarını dolduracaklardır.

67. Sonra onlar için bunun üstüne kaynar sudan karışık bir içecek vardır.

68. Sonra onların dönüşleri mutlaka cehennemedir.

69. Çünkü onlar babalarını sapık kimseler olarak buldular.

70. Kendileri de onların izinden koşa koşa gitmektedirler.

71. Andolsun, onlardan önce, evvelkilerin çoğu da sapmıştı.

72. Andolsun, biz onlara da uyarıcılar göndermiştik.

73. Bak, uyarılanların sonu nasıl oldu!

74. Ancak Allah'ın ihlâslı kulları başka.

75. Andolsun, Nûh bize dua edip seslenmişti. Biz ne güzel cevap vereniz!

76. Onu ve ailesini o büyük sıkıntıdan kurtardık.

77. Onun neslini yeryüzünde kalanlar kıldık.

78. Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.

79. Âlemler içinde Nûh'a selâm olsun!

80. İşte biz iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükâfatlandırırız.

81. Çünkü o, bizim mü'min kullarımızdandı.

82. Sonra biz, diğerlerini suda boğduk.

83. Şüphesiz İbrahim de O'nun taraftarlarından idi.

84. Hani o, Rabbine temiz bir kalple gelmişti.

85. Hani babasına ve kavmine şöyle demişti: "Siz neye tapıyorsunuz?"

86. "Allah'ı bırakıp da birtakım uydurma ilâhlar mı istiyorsunuz?"

87. "O hâlde, âlemlerin Rabbi hakkında görüşünüz nedir?"

88, **89**. İbrahim, yıldızlara baktı ve "Ben hastayım" dedi.

---

de çirkin ve zararlı olduğunu ifade etmek açısından böyle bir benzetme yapılmıştır.

90. Bunun üzerine arkalarını dönüp ondan uzaklaştılar.[8]

91. İbrahim, onların putlarının tarafına gizlice gitti ve şöyle dedi: "Yemez misiniz?"

92. "Ne diye konuşmuyorsunuz?"

93. Derken üzerlerine yürüyüp onlara güçlü bir darbe indirdi.

94. Kavmi (telaş içinde) koşarak ona doğru geldi.

95. İbrahim, şöyle dedi: "Yonttuğunuz putlara mı tapıyorsunuz?"

96. "Oysa Allah sizi de, yaptığınız şeyleri de yaratmıştır."

97. Kavmi, "Onun için bir bina yapın, (içinde ateş yakın) ve onu ateşe atın" dedi.

98. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler. Biz de onları en alçak kimseler kıldık.

99. İbrahim, şöyle dedi: "Ben Rabbime (O'nun emrettiği yere) gideceğim. O, bana yol gösterecektir."

100. "Ey Rabbim! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla."

101. Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik.

102. Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?" dedi. O da, "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

103, 104. Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca ona,

---

8 . *İbrahim, babasının ve kavminin taptığı putları kötüleyince, bu putların fayda ya da zarar veremeyeceklerini göstermek üzere yalnız kalıp putları kırmak istiyordu. Kavmi bayram yerine giderken İbrahim'i de çağırdıklarında o, yıldızlara bakarak "Ben hastayım" demişti. İbrahim böyle yaparak, yıldızlardan hüküm çıkaran kavmine güya kendisinin de bu bilgiyi yıldızlardan aldığını anlatmak istemişti. Kavmi de hastalık kapmamak için onu bırakıp gidince, İbrahim yalnız kalma fırsatını yakalamış oldu.*

şöyle seslendik: “Ey İbrahim!”

105. “Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükâfatlandırırız.”

106. “Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır.”

107. Biz, (İbrahim’e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail’i) kurtardık.

108. Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.

109. İbrahim’e selâm olsun.

110. İyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları işte böyle mükâfatlandırırız

111. Çünkü o mü’min kullarımızdandı.

112. Biz onu salihlerden bir peygamber olarak İshak ile de müjdeledik.

113. Onu da İshak’ı da uğurlu kıldık. Her ikisinin neslinde iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanlar da vardı, kendine apaçık zulmedenler de.

114. Andolsun, biz Mûsâ’ya ve Hârûn’a da lütufta bulunduk.

115. Onları ve kavimlerini o büyük sıkıntıdan kurtardık.

116. Onlara yardım ettik de onlar galip gelenler oldular.

117. Biz onlara (hükümlerimizi) açıklayan Kitab’ı (Tevrat’ı) verdik.

118. Onları doğru yola ilettik.

119. Sonradan gelenler arasında onlara güzel birer ad bıraktık.

120. Mûsâ’ya ve Hârûn’a selâm olsun.

121. Şüphesiz biz iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükâfatlandırırız.

122. Çünkü onlar mü’min kullarımızdan idiler.

123. Şüphesiz İlyas da peygamberlerden idi.

124. Hani kavmine şöyle demişti: “Allah’a karşı gelmekten sakın-

maz mısınız?"

125, 126. "Yaratıcıların en güzelini, sizin ve geçmiş atalarınızın Rabbi olan Allah'ı bırakarak "Ba'l'e mi tapıyorsunuz?"[9]

127. Onu yalanladılar. Bu sebeple onlar (cehenneme) götürüleceklerdir.

128. Ancak Allah'ın ihlâslı kulları başka.

129. Sonradan gelenler içerisinde ona güzel bir ad bıraktık.

130. İlyas'a selâm olsun.

131. Şüphesiz biz iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükâfatlandırırız.

132. Çünkü o bizim mü'min kullarımızdandı.

133. Şüphesiz Lût da peygamberlerdendi.

134, 135. Hani biz onu ve geride kalanlar arasındaki yaşlı bir kadın (kâfir olan eşi) dışında bütün ailesini kurtarmıştık.

136. Sonra da diğerlerini yok ettik.

137, 138. Şüphesiz sizler (yolculuklarınız sırasında) sabah akşam onların (harap olmuş) yurtlarına uğrayıp duruyorsunuz. Hâlâ düşünmeyecek misiniz?

139. Şüphesiz Yûnus da peygamberlerdendi.

140. Hani o kaçıp yüklü gemiye binmişti.

141. Gemidekilerle kur'a çekmiş ve kaybedenlerden olmuştu.[10]

142. Böylece, Yûnus kendini kınayıp dururken balık onu yuttu.

143, 144. Eğer o, Allah'ı tespih edip yüceltenlerden olmasaydı, mutlaka insanların diriltileceği güne kadar balığın karnında kalırdı.

145. Derken biz onu hasta bir hâlde sahile attık.

9. *"Ba'l", o dönemde Şam bölgesinin "Bekk" yöresinde tapılan bir putun adıdır.*

10. *Tefsir kaynaklarında rivayet edildiğine göre, Yûnus peygamber kavminin baskılarına dayanamayıp aralarından kaçarak bir gemiye binmişti. Gemideki yolculardan bir kısmının atılması gerekti. Çekilen kur'a sonunda Yûnus da atılanlar arasında yer aldı.*

146. Üzerine geniş yapraklı bir ağaç bitirdik.
147. Biz onu yüz bin, yahut daha fazla insana peygamber olarak gönderdik.
148. Nihayet onlar iman ettiler. Biz de onları bir süreye kadar geçindirdik.
149. Ey Muhammed! Onlara sor: Kız çocukları Rabbinin de, erkek çocukları onların mı?
150. Yoksa biz melekleri dişi olarak yaratmışız da onlar şahid mi bulunuyorlarmış?
151, **152**. İyi bilin ki onlar kendi uydurmaları olarak, "Allah çocuk sahibi oldu" diyorlar. Onlar elbette yalan söylüyorlar.
153. Yoksa Allah kızları erkeklere tercih mi etti?
154. Neyiniz var? Nasıl hüküm veriyorsunuz!
155. Hiç düşünmüyor musunuz?
156. Yoksa sizin apaçık bir deliliniz mi var?
157. Eğer doğru söyleyen kimseler iseniz getirin (bu delili içeren) kitabınızı!
158. Allah ile cinler arasında da nesep bağı kurdular. Oysa cinler de kendilerinin Allah'ın huzuruna getirileceklerini bilirler.
159. Allah, onların nitelendirdiği şeylerden uzaktır, yücedir.
160. Ancak Allah'ın ihlâslı kulları bunlar gibi değildir.
161, **162**, **163**. (Ey müşrikler!) Ne siz ve ne de taptıklarınız, cehenneme gireceklerden başkasını kandırıp Allah'ın yolundan saptırabilirsiniz.
164. (Melekler derler ki:) "Bizim her birimizin bilinen bir makamı vardır."
165. "Şüphesiz biz (orada) saf duranlarız."
166. "Şüphesiz biz (Allah'ı) tespih edip yüceltenleriz."
167, **168**, **169**. (Müşrikler) şunu da söylüyorlardı: "Eğer yanımızda öncekilere verilen kitaplardan bir kitap olsaydı, elbette

biz ihlâslı kullar olurduk."

170. Fakat (kitap gelince) onu inkâr ettiler. Yakında (sonlarının ne olacağını) bilecekler.

171. Andolsun, peygamber olarak gönderilen kullarımız hakkında şu sözümüz geçmişti:

172. "Onlara mutlaka yardım edilecektir."

173. "Şüphesiz ordularımız galip gelecektir."

174. O hâlde, bir süreye kadar onlardan yüz çevir

175. Gözetle onları, yakında onlar da görecekler.

176. Yoksa onlar azabımızı acele mi istiyorlar?

177. Fakat azabımız onların yurtlarına indiğinde, o uyarılmış olanların sabahı ne kötü olur!

178. Ey Muhammed! Bir süreye kadar onlardan yüz çevir.

179. (Bekle ve) gör. Onlar da yakında görecekler.

180. Senin Rabbin; kudret ve şeref sahibi olan Rab, onların nitelendirdiği şeylerden uzaktır, yücedir.

181. Peygamberlere selâm olsun.

182. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

